PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

Accountantsverslag 2021

Gemeente Opmeer

gemeente opmeer

Publieke Sector Accountants B.V.
Jan Sluijtersstraat 21
3059 VC Rotterdam
www.publiekesectoraccountants.nl
info@psa-ra.nl

Aan de raad van de
gemeente Opmeer
Postbus 199
1715 ZK SPANBROEK

Onderwerp
Accountantsverslag 2021

Datum
2 juni 2022

Kenmerk
312018001.22.190

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2021 van uw gemeente afgerond. De jaarrekening van de gemeente Opmeer is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Met dit accountantsverslag informeren wij u over onze belangrijkste controlebevindingen. Op 30 mei 2022 hebben wij de controlebevindingen besproken met uw managementteam.

Bij de jaarrekening 2021 hebben wij op 2 juni 2022 een goedkeurende controleverklaring afgegeven voor getrouwheid. Voor rechtmatigheid hebben wij een verklaring met beperking afgegeven.

Ons accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2021. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden en diverse besprekingen die wij met uw medewerkers hebben gevoerd. Voor de goede orde vermelden wij dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. Wij geven u toestemming om dit accountantsverslag (de was getekend-versie) te publiceren via de agenda's van de raadscommissies en de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

Publieke Sector Accountants B.V.

Was getekend: A. Booij RA

ValidSigned door A. Booij RA
op 02-06-2022

Op alle opdrachten verricht door Publieke Sector Accountants B.V. zijn de 'Algemene Voorwaarden Publieke Sector Accountants', gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 69411409, van toepassing.
Publieke Sector Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 69411409.

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen kunnen benaderd worden bij vragen met betrekking tot dit accountantsverslag:

Arie Booij

Tel: 06 – 1509 2689

Arjan Sallehart

Tel: 06 – 1509 2694

Charissa Burgers

Tel: 06 – 3199 3295

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij 2
2. Financiële positie en resultaat 7
3. Bevindingen eindejaarscontrole 12
4. Interne beheersing 28
5. Overige aangelegenheden 33

PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van 20 december 2021 (kenmerk 312018001.21.243) heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2021. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van de gemeente Opmeer.

In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle. Onze controle wordt verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het door de gemeenteraad op 13 december 2018 vastgestelde (meerjarige) controleprotocol en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021.

Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2021 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Materialiteitsbepaling is overeenkomstig het vastgestelde controleprotocol

De wijze waarop wij de materialiteit bepaald hebben, sluit aan op de door de gemeenteraad op 13 december 2018 vastgestelde (meerjarige) controleprotocol, inclusief het op 23 juni 2021 vastgestelde normenkader 2021. De maximaal toe te passen marges voor de accountantscontrole zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (het Bado). In uw controleprotocol heeft u geen lagere marges vastgesteld. De bij onze controle van de jaarrekening 2021 toegepaste goedkeuringstoleranties bedragen derhalve:

Bron: jaarrekening 2021	Fouten	Onzekerheden
Goedkeuringsmaterialiteit	€ 330.000	€ 990.000

De gemeenteraad heeft in het controleprotocol de rapporteringstolerantie gelijkgesteld op het bedrag van de goedkeuringstolerantie, derhalve € 330.000.

Onze aanpak is gericht op risico's

Voor de jaarrekeningcontrole 2021 onderkennen wij een aantal risico's en aandachtspunten, die een verhoogd (bruto) risico met zich mee (kunnen) brengen op een materiële fout in uw jaarrekening en die een mogelijke impact op de bedrijfsvoering kunnen hebben. De risico's en aandachtspunten zijn hieronder weergegeven. Opname van een risicogebied of aandachtspunt in deze opsomming betekent niet dat daadwerkelijk sprake is van risico's die zich daadwerkelijk voordoen, maar zijn enkel bedoeld om aan te geven dat wij hier tijdens onze controle (extra) aandacht aan hebben besteed.

- Naleving van de (Europese) aanbestedingsregels, mede in relatie tot onze bevindingen bij de controle 2020, waarbij wij vaststelden dat een aantal contracten "at risk" was.
- De waardering en risicoschatting met betrekking tot lopende grondexploitaties (Heerenweide, De Veken en Locatie Loos), inclusief de geldende regels rondom het tussentijds winstnemen.
- Risico's en onzekerheden in het sociaal domein, waaronder de afwikkeling van de over boekjaar 2020 gerapporteerde onzekerheden rondom de prestatielevering Wmo en Jeugd.
- De beheersing van investeringskredieten.
- De voortgang en status van de (noodzakelijke en gewenste) verbeteringen met betrekking tot de kwaliteit van de interne beheersing in relatie tot de af te geven collegeverklaring rechtmatigheid (over boekjaar 2022).
- De kwaliteit van de IT-omgeving en de aandacht hiervoor in de (verbijzonderde) interne controle.
- Uw fiscale positie in het kader van de Vpb.
- De verantwoording en waardering van voorzieningen in relatie tot de aanwezigheid van actuele onderbouwingen (vanwege schattingselementen). Ultimo boekjaar 2020 was geen sprake meer van een voorziening voor onderhoud aan gemeentelijke gebouwen, maar van een bestemmingsreserves.
- De waardering van materiële vaste activa aan de hand van de Notitie Materiele vaste activa (januari 2020) van de Commissie BBV.
- Management override of controls. Dit betreft de mogelijkheid die het management heeft om specifieke controlemaatregelen te omzeilen, bijvoorbeeld door memoriaalboekingen of het schattingsproces. De specifieke aandacht voor dit risico is voorgeschreven vanuit de controlerichtlijnen en is niet uniek voor de gemeente Opmeer. Wij hebben op dit moment geen indicaties dat dit zich heeft voorgedaan.
- De follow-up ten aanzien van eerder gerapporteerde aandachtspunten vanuit de interne en externe controle.
- De actualisatie van de (fraude-)risicoanalyse.

Ter voorkoming van een materiële fout in de jaarrekening heeft u voor bovenstaande risicogebieden beheersmaatregelen getroffen. Wij hebben ons bij de controle gericht op de opzet en het bestaan van de door u ingerichte beheersingsomgeving, die deze risico's moeten verkleinen. Voor een toelichting op een aantal onderkende risico's en aandachtpunten verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Bevindingen eindejaarscontrole'. Daarnaast verwijzen wij u naar onze bevindingen in het hoofdstuk 'Interne beheersing'.

De baten en lasten, alsmede balansmutaties, zijn niet rechtmatig

Op basis van uw controleprotocol hebben wij de naleving van het financieel rechtmatigheidskader voor uw gemeente gecontroleerd. Hierbij zijn materiële afwijkingen bij de juiste toepassing van Europese aanbestedingsregels geconstateerd voor een bedrag van € 413.000.

Onze conclusie is derhalve dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in materiële zin, niet aan de rechtmatigheidscriteria voldoen.

De jaarrekening voldoet aan het BBV

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente Opmeer. Daarnaast vereisen zij van het college van burgemeester en wethouders het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, die vaak – vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken – inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente Opmeer zijn uiteengezet in de jaarstukken 2021 in de paragraaf “Grondslagen waardering en resultaatbepaling”. In de jaarrekening 2021 hebben zich ten opzichte van 2020 geen wijzigingen van materieel belang voorgedaan in de toegepaste verslaggevingsgrondslagen, die een aanzienlijke invloed hebben gehad op de baten en lasten en/of de financiële positie van de Gemeente Opmeer.

Wij hebben het door het college toegepaste proces voor belangrijke verslaggevingsgrondslagen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving beoordeeld. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent zijn gebruikt: de jaarstukken voldoen aan het BBV (Besluit begroting en verantwoording).

Geen resterende materiële getrouwheidsfouten en tekortkomingen in de jaarstukken

Naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole, resteren er geen van materieel belang zijnde ongecorrigeerde afwijkingen of onzekerheden. Door ons gerapporteerde bevindingen zijn derhalve niet materieel (dus hebben geen invloed op de strekking van onze controleverklaring), maar zijn naar onze mening vooral van belang voor uw beoordeling van de jaarstukken en de verdere kwaliteitsverbetering van de administratieve organisatie en interne beheersing.

Voor de niet materiële fouten en tekortkomingen in de jaarstukken verwijzen wij u naar de diverse onderdelen van dit rapport.

Goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid. Voor rechtmatigheid geven wij een oordeel met beperking

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening 2021 van de gemeente Opmeer een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva van de gemeente Opmeer op 31 december 2021 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 20201 niet in alle van materieel belang zijnde aspecten tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2021 zoals deze op 23 juni 2021 door de raad is vastgesteld. De onrechtmatigheden hebben betrekking op afwijkingen van Europese aanbestedingsregels voor een bedrag van € 413.000.

Hierbij geldt als voorwaarde dat de door ons gecontroleerde jaarrekening ongewijzigd door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Wij verzoeken u derhalve ons een door voorzitter en de griffier ondertekend besluit van de vastgestelde jaarrekening te verstrekken. Mochten nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve versie van de jaarrekening dan dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

2. Financiële positie en resultaat

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

2. Financiële positie en resultaat

De vermogenspositie van uw gemeente neemt zowel in absolute als in relatieve zin toe

In het Bbv, de verslaggevingsregels voor gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen (dat bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves) worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten 2021 bedraagt € 2.800.000 voordelig. Per saldo is tussentijds € 991.000 aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2021 € 3.791.000 voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen.

Eigen vermogen (in € 1.000)	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Eigen vermogen per 1 januari	**48.217**	**44.201**	**45.257**	**45.069**	**47.812**	**46.598**
Tussentijdse resultaatbestemming	-/- 991	-/- 238	-/- 511	-/- 633	-/- 3.290	-/- 1.634
Gerealiseerd resultaat	3.791	4.253	-/- 545	821	547	2.448
Totaal (‘gerealiseerd *saldo van baten en lasten’*)	**2.800**	**4.015**	**-/- 1.056**	**188**	**-/- 2.743**	**1.214**
Eigen vermogen per 31 december	**51.017**	**48.217**	**44.201**	**45.257**	**45.069**	**47.812**

NB: door afronding op € 1.000 kunnen geringe afrondingsverschillen of afwijkingen van de jaarstukken ontstaan.

De tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de stortingen in en onttrekkingen uit de reserves, in overeenstemming met de besluiten van uw gemeenteraad.

De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2021 65,6 % van het balanstotaal (2020 63,7 % van het balanstotaal). In absolute zin is het eigen vermogen toegenomen, in relatieve zin is het vermogen gedaald. In de toelichting op balans bij het onderdeel eigen vermogen van de jaarrekening geeft het college een nadere toelichting op de mutaties in het eigen vermogen over het jaar 2021. Wij verwijzen u naar deze toelichting.

Resultaat 2021 is beïnvloed door reservemutatie(s)

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente Opmeer ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de bestuurlijke besluitvorming. Concreet betekent dit voor uw gemeente het volgende:

Exploitatieresultaat (in € 1.000)		
Totale baten	34.619	
Totale lasten	31.819	
Gerealiseerde saldo van baten en lasten		**2.800**
Af: stortingen in reserves	1.216	
Bij: onttrekkingen aan reserves	2.207	
Saldo mutaties reserves		**991**
Gerealiseerd resultaat (voordelig)		**3.791**

De exploitatie over 2021 laat een voordelig gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten van € 2.800.000 zien, ten opzichte van een begroot (na wijziging) nadelig saldo van € 187.000, en is daarmee € 2.987.000 voordeliger uitgevallen. Het gerealiseerde voordelig resultaat ad € 3.791.000 is afzonderlijk op de balans onder het eigen vermogen opgenomen, en is als volgt samengesteld:

Resultaat 2021 (in € 1.000)	
Resultaat algemene dienst	2.205
Resultaat Woningbedrijf	1.586
Gerealiseerd resultaat	**3.791**

In de jaarstukken wordt op diverse plaatsen een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van het resultaat en worden de verschillen tussen de begroting (na wijziging) en de gerealiseerde baten en lasten verklaard. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten is eveneens inzicht in de incidentele baten en lasten gegeven. Voor de verschillenanalyse verwijzen wij u tevens naar de toelichting op de programmaverantwoording (onderdeel “wat heeft het gekost”) en de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Het voordelig exploitatieresultaat 2021(vóór bestemming) is mede ontstaan na een aantal incidentele baten en lasten. Door het effect van de incidentele baten en lasten buiten beschouwing te laten, ontstaat meer inzicht in de reguliere baten en lasten. Het inzicht in de reguliere baten en lasten is van belang, omdat het een betere indicatie geeft van de toekomstige baten en lasten, overigens zonder rekening te houden met beleidswijzigingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten is eveneens inzicht in de incidentele baten en lasten gegeven. Kortheidshalve verwijzen wij u naar deze uiteenzetting.

Het college van burgemeester en wethouders kwalificeert het beschikbare weerstandsvermogen als goed om de onderkende risico’s af te kunnen dekken

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico’s. De beschikbare weerstandscapaciteit (voor de samenstelling, zie de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing) heeft het college bepaald op € 9,7 miljoen (2020: € 13,1 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is derhalve ten opzichte van 2020 gedaald met circa € 3,4 miljoen, wat als volgt verklaard kan worden:

Mutatie weerstandscapaciteit 2021 (in € 1.000)	
Afname weerstandscapaciteit exploitatie (onbenutte belastingcapaciteit en onvoorzien)	-/- 1.069
Afname weerstandscapaciteit vermogen (algemene reserve – risicodeel)	-/- 2.985
Toename weerstandscapaciteit vermogen (reserve grondexploitatie)	632
Totaal mutatie weerstandscapaciteit (afname)	**3.423**

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft het college een opsomming gegeven van de top 10 van de ingeschatte risico's. Deze cumuleren voor 2021 tot een bedrag van € 847.975 (2020: € 858.750). De totale uitkomst van de risicosimulatie geeft een totaalbedrag van ingeschatte risico's van € 1.000.990 (2020 € 1.045.000). Ten opzichte van 2020 is sprake van een daling van de van de gekwantificeerde risico's. Het college verwacht op basis van de actualisatie van de risicoanalyse een bedrag van maximaal € 4.500.000 nodig te hebben, maar omdat niet alle risico's zich tegelijk zullen voordoen volstaan kan worden met een bedrag van € 4.100.000, wat in de risicoreserve beschikbaar is. Op basis van deze kwantificering lijkt het beschikbare weerstandsvermogen toereikend te zijn.

De inventarisatie van risico's die in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (in het jaarverslag) is opgenomen, geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, om zo de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen. Daarbij wordt een inzicht gegeven in de (naar de inschatting van het college) belangrijkste risico's voor uw gemeente. Ook zijn de aan deze risico's gekoppelde beheersingsmaatregelen opgenomen en wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van grootste risico's. Het college heeft op basis van deze risico-inventarisatie en de beschikbare weerstandscapaciteit een kwalificatie aan het weerstandsvermogen gegeven. Deze kwalificatie is gebaseerd op een ratio waarbij de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld wordt door het benodigde weerstandsvermogen (gekwantificeerde risico's). Het college kwalificeert het weerstandsvermogen in de jaarstukken 2021 als "goed".

Voor meer gedetailleerde informatie over uw weerstandspositie, de onderkende risico's en de kwantificering daarvan verwijzen wij u naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van uw jaarstukken 2021. Overigens merken wij hierbij op dat deze cijfers niet aan accountantscontrole of een beoordelingsopdracht zijn onderworpen.

3. Bevindingen eindejaarscontrole

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

3. Bevindingen eindejaarscontrole

Kapitaalstorting Alliander verwerkt in de jaarrekening

In 2021 heeft Alliander haar aandeelhouders laten weten dat zij in de komende jaren in verband met de energietransitie omvangrijke investeringen moet doen. Alliander heeft haar aandeelhouders daarom gevraagd om tezamen een financiële bijdrage van € 600 miljoen te doen, zodat zij deze energietransitie kan financieren. In de raadsvergadering van 10 november 2021 heeft uw raad besloten om in te gaan op het stortingsverzoek van Alliander en deel te nemen in de “reverse converteerbare hybride obligatielening” voor een bedrag van € 310.000. Deze transactie is in de jaarrekening 2021 verwerkt door onder de financiële vaste activa de lening ter grootte van € 310.000 onder de leningen aan deelnemingen op te nemen.

Voor de komende jaren betekent dit dat u voorlopig een rentevergoeding over het verstrekte kapitaal zult krijgen. De verstrekte lening heeft naar verwachting van Alliander geen financiële consequenties op korte termijn, omdat op basis van de huidige afspraken en rentestanden, de rentevergoeding hoger is dan de rentekosten van de gemeente.

Alliander er vervolgens van uit dat in 2025 een deel van de lening geconverteerd naar aandelen wordt en het restant in 2028. Op het moment dat de lening wordt geconverteerd naar aandelen, zult u, voor zover het resultaat van Alliander dat toestaat, een dividenduitkering kunnen verwachten.

Uw grondexploitaties zijn geactualiseerd

Een belangrijk risico dat wij onderkennen in het kader van de jaarrekeningcontrole is de waardering van de grondexploitaties. De grondexploitaties hebben ultimo 2021 een (netto) boekwaarde van circa € 2,2 mln. “nadelig”. Nadelig omdat de totale kosten die zijn geïnvesteerd in de grondexploitatie per saldo hoger zijn dat de opbrengsten die tot en met heden zijn gerealiseerd. De boekwaarde is ten opzichte van 2021 circa € 822.000 toegenomen. De toename van de boekwaarde (mutatie onderhanden werk) is het saldo van de gemaakte kosten in 2021 ad € 752.000, de gerealiseerde verkopen ad € 228.000 in 2021 en de tussentijdse winstneming Heerenweide van € 298.000. Omdat de waarde van de lasten (NB: tussentijdse winstneming wordt in de grondexploitatie ook als last verantwoord) in 2021 hoger is dan de gerealiseerde verkopen, neemt de boekwaarde van de voorraad grond toe. De grootste mutaties zien we bij het complex Heerenweide.

De grondexploitatie is één van de posten die het meest gevoelig is voor de economische ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld een stagnerende vraag of dalende prijzen. Hierdoor kan het verwachte resultaat van een project (fors) afnemen of zelfs omslaan in een verwacht verlies, maar bij een voorspoedige realisatie van verkopen (voorlopen op plan) is juist weer sprake van een voordelig effect. Voor een nadere onderbouwing van de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitaties verwijzen wij naar de paragraaf “Grondbeleid” in het jaarverslag. Daarin worden ontwikkelingen in de complexen, de prognoses voor de komende jaren en de mogelijke risico’s nader toegelicht.

De controle van de grondexploitatie vraagt veel aandacht, vanwege de (hoge mate van) schattingsonzekerheid die met de (waardering van de) jaarrekeningpost samenhangt. Wijzigingen in de uitgangspunten die bij het doorrekenen van grondexploitaties gehanteerd zijn veelal van (substantiële) invloed op de financiële uitkomst van de grondexploitatie. Ook hebben (op projectniveau)

de nog te maken kosten en de nog te realiseren opbrengsten, inclusief de timing daarvan, mogelijk invloed op de waardering. Op basis van onze controle brengen wij het volgende onder uw aandacht:

Waardering grondexploitaties geeft een positief beeld
Wanneer de gerealiseerde kosten hoger zijn dan de gerealiseerde baten, wordt een grondexploitatie als een positief bedrag op de balans verantwoord. Voor de waardering van de grondexploitatie is het dan van belang dat op basis van een zo betrouwbaar mogelijke inschatting van de nog te maken kosten en de nog te realiseren opbrengsten over de resterende planperiode, door het college wordt beoordeeld wat de verwachte eindwaarde is. Wanneer dat een positief getal is (inschatting dat de totale gemaakte kosten en nog te maken kosten samen hoger zijn dan de gerealiseerde opbrengsten en nog te realiseren opbrengsten) kwalificeert een complex als verlieslatend en moet een voorziening worden getroffen. Bij de exploitaties die in uw gemeente momenteel lopen, is dat volgens de inschatting van het college niet het geval. Dit blijkt uit het volgende overzicht (bedragen x € 1.000):

Complex	Balanswaarde 31-12-2021	Inschatting nog te maken kosten	Inschatting nog te realiseren opbrengsten	Verwacht resultaat
De Veken IV, fase 1	2.641	5.130	9.051	-/- 1.280
Terrein Loos	160	41	217	-/- 16
Heerenweide	-/- 609	1.661	2.616	-/- 1.564
Totaal	2.192	6.832	11.884	-/- 2.860

Gelet op de actualisatie van de grondexploitatie en de meest recente inschatting van het college, is bij elk van de 3 lopende exploitaties sprake van een verwacht voordelig eindresultaat. Ten aanzien van De Veken IV, fase 1 zijn tot op heden alleen nog maar kosten gemaakt en moeten de opbrengsten nog gerealiseerd worden. Gelet op de gunstige ligging van de exploitatie heeft het college ingeschat dat de risico's ten aanzien van de nog te realiseren opbrengsten gering zijn. Met betrekking tot Terrein Loos zijn, gelet op de relatieve kleinschaligheid van deze exploitatie, de risico's vooralsnog beperkt.

Ten behoeve van de jaarrekening 2021 heeft het college ook de grondexploitatie Heerenweide geactualiseerd. Op basis van deze actualisatie is een tussentijdse winst genomen van € 297.000, waarvan € 9.000 verrekend is met de voorziening ongerealiseerde winst (zie verderop in dit onderdeel). Op grond van de afspraken met de projectontwikkelaars met wie u samen deze grondexploitatie uitvoert wordt een bedrag van € 106.000 uitgekeerd aan de projectontwikkelaars. Het resterende bedrag ad € 182.000 maakt onderdeel uit van het resultaat van het grondbedrijf over 2021 en is toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.

Kostenontwikkeling staat onder druk. Blijf alert
Wat wij momenteel breed zien in de praktijk is dat de ramingen van nog te maken kosten momenteel niet toereikend zijn, omdat de vraag naar aannemers en het aanbod van bouwmaterialen momenteel voor aanzienlijke prijsstijgingen zorgt. Bij de actualisatie van de grondexploitaties per 1-2-2022 heeft het college hier zo goed als mogelijk rekening mee gehouden en deze, naar huidige inzichten, voorzichtig doorgerekend.

Hoewel de resterende looptijd van de nu lopende exploitaties nog relatief kort is, kan het voorkomen dat de kostenstijgingspercentages die in de huidige plannen zijn opgenomen, in de huidige markt wellicht niet meer passend zijn. Wat wij momenteel breed zien in de praktijk is dat de geraamde kosten van investeringen momenteel niet altijd toereikend zijn, omdat de vraag naar aannemers en het aanbod van bouwmaterialen momenteel voor aanzienlijke prijsstijgingen zorgt. Wij adviseren u om hier in de komende actualisatie en tussentijdse informatievoorziening rekening mee te houden.

Voorziening ongerealiseerde winst
Bij de start van de grondexploitatie Heerenweide is destijds (2012) grond ingebracht door de deelnemende partijen, waaronder de gemeente Opmeer. Omdat de boekwaarde van de destijds ingebrachte grond lager was dan de inbrengwaarde, was op moment van inbreng sprake van een “ongerealiseerde winst” voor uw gemeente van € 1.668.000. Deze ongerealiseerde winst was zichtbaar in de balans als correctie op de waarde van de grondexploitatie Heerenweide (dus nog niet als winst verantwoord in de exploitatie). Omdat vanaf 2018 de verkopen van de door de gemeente ingebrachte gronden (en daarmee de boekwaarde van de grondexploitatie) zich dermate positief ontwikkelen heeft het college in 2018 tot en met 2020 reeds een substantieel deel van de voorziening vrij laten vallen (€ 1.646.000). Op basis van de verkochte gronden in 2021 is, bij de actualisatie van de grondexploitatie per 1-1-2022 wederom een bedrag vrijgevallen (€ 13.000). De voorziening bedraagt ultimo 2021 derhalve nog 9.000.

Reserve groot onderhoud gebouwen

Ultimo 2020 is de voorziening voor onderhoud gemeentelijke gebouwen opgeheven en omgevormd tot een reserve. En van de redenen voor het omvormen van de voorziening naar een reserve was dat in de praktijk in de voorziening zowel posten voor groot onderhoud (zoals het vervangen van een dak, kosten die zich niet ieder jaar voordoen) als voor klein onderhoud (zoals beperkte reparaties en storingen, jaarlijks per saldo veelal een ongeveer gelijkblijvend bedrag) werden meegenomen, terwijl dat niet in overeenstemming met de doelstelling van de voorziening was, namelijk het egaliseren van de kosten van het groot onderhoud.

Wij zien dat in 2021 de onttrekkingen aan de reserve ook bedragen bevatten voor klein onderhoud. Bij de resultaatbestemming 2020 is het volgende door de raad aangegeven: “een bedrag te storten in de nieuw te vormen bestemminsreserve onderhoud gebouwen”. De raad heeft verder de kaders en voorwaarden voor de bestemmingsreserve nog niet expliciet omschreven. Dit laat ruimte voor interpretatie welke onderhoudslasten ten laste van de reserve mogen en dienen te komen. Dit geeft daarmee ook onduidelijkheid over de mate waarin toekomstige onderhoudslasten (nog) gedekt kunnen worden uit de reserve.

Wij hebben begrepen dat u voornemens bent om uiterlijk ultimo 2022 weer tot een op basis van een groot onderhoudsplan deugdelijk onderbouwde voorziening voor groot onderhoud te komen. Wij achten dit een goede zaak vanuit het oogpunt van risicobeheersing en inzicht in de financiële positie.

De verantwoording van het Woningbedrijf

Naar aanleiding van de controle 2021 willen wij u de volgende punten onder de aandacht brengen:

Afwijking resultaat en vermogen tussen jaarstukken Woningbedrijf en gemeente over 2021
De jaarrekening van het Woningbedrijf is opgesteld op basis van RJ645. In RJ645 zijn de verslaggevingsvoorschriften opgenomen, waaraan woningcorporaties moeten voldoen. Omdat u uw Woningbedrijf wilt kunnen vergelijken met andere corporaties, maar vooral ook omdat u inzicht wilt hebben in de verdiencapaciteit van het Woningbedrijf, past u deze richtlijn toe.

Voor de verantwoording van de baten en lasten, het resultaat en vermogen van het Woningbedrijf in de jaarrekening van de gemeente gelden echter de voorschriften van het BBV. Een belangrijk verschil tussen RJ645 en het BBV is dat de waardering van de materiële vaste activa (uw woningbezit) in de jaarrekening van het Woningbedrijf tegen actuele waarde (de bedrijfswaarde) is verantwoord, terwijl de verantwoording van de activa in de jaarrekening van de gemeente tegen de historische aanschafwaarde (of duurzaam lagere marktwaarde) plaatsvindt. Omdat sprake is van nagenoeg geen leegstand, er geen sprake is van grootschalig achterstallig onderhoud hoeft (lees: mag) in de jaarrekening van de gemeente geen afwaardering van het woningbezit plaats vinden. Daarnaast, zo valt af te leiden uit de jaarrekening van het Woningbedrijf, is de WOZ-waarde van het woningbezit door het college bepaald op € 151 miljoen. Omdat dit vele malen hoger is dan de bedrijfswaardeberekening van € 22,7 miljoen en de boekwaarde van € 22,9 miljoen, ligt een afwaardering op grond van het BBV niet direct voor de hand.

Ten behoeve van de jaarrekening 2021 van het Woningbedrijf heeft het college vastgesteld dat de bedrijfswaarde in 2021 met ca € 9,8 miljoen toeneemt ten opzichte van 2020, tot € 22,7 miljoen. Als sprake is van een lagere bedrijfswaarde in vergelijking tot de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en deze een structureel effect heeft op de waardering van de activa, dat wordt een waardevermindering verwerkt. Dat is over 2021 niet het geval. De toename van de bedrijfswaarde leidt tot een terugname van de waardevermindering met € 8,5 miljoen in 2021, wat een positief effect op het resultaat over 2021 heeft. In de jaarrekening van de gemeente en de jaarrekening van het Woningbedrijf wordt dit nader toegelicht. Wij verwijzen u naar deze toelichtingen.

Rekening-courant Woningbedrijf
Het woningbedrijf van de gemeente maakt een integraal deel uit van uw gemeente en voert een eigen administratie. Per jaareinde wordt deze "geconsolideerd" en verwerkt in de administratie van de gemeente. Gedurende het jaar worden onderlinge diensten verrekend (doorbelastingen) tussen het Woningbedrijf en de algemene dienst. Deze onderlinge doorbelastingen worden verrekend in de rekening-courantpositie, welke bij de verwerking van de cijfers van het Woningbedrijf in de Algemene dienst “geëlimineerd” worden en op nul zouden moeten lopen.

In voorgaande jaren rapporteerden wij dat er al enige jaren geen sprake meer was van mutaties in het rekening-courantsaldo. Ultimo 2020 bedroeg de rekening-courantpositie € 7,6 miljoen (schuldpositie woningbedrijf en vordering algemene dienst). Ons advies was om het saldo uit te zoeken en zo mogelijk af te wikkelen. In 2021 is daarbij vastgesteld dat in het verleden boekingen in de reserves van het Woningbedrijf niet in de administratie van het Woningbedrijf verwerkt waren, maar in de rekening-courant zijn blijven staan. In 2021 is dit uitgezocht en is de rekening-courant afgeletterd. In grote lijnen heeft dit tot gevolg gehad dat in de administratie en jaarrekening een bedrag van € 7,7 miljoen aan schulden en een bedrag van € 0,1 miljoen aan vorderingen

rechtstreeks verrekend is met het eigen vermogen in de jaarrekening van het Woningbedrijf. In de jaarrekening van de Algemene dienst heeft dit geen financiële impact. Daar waren de reserves al juist gewaardeerd.

Onder de nog te betalen bedragen 2021 in de jaarrekening van het Woningbedrijf is een bedrag ad circa €144.000 opgenomen inzake de afwikkeling van de rekening-courant positie met het Woningbedrijf. Omdat dit in eerdere jaren wel correct verwerkt is in de jaarrekening van de Algemene dienst, leidt deze boeking weer tot aansluitverschillen. Wij adviseren u daar in 2022 rekening mee te houden. Om administratieve verschillen te voorkomen adviseren wij u tevens om te onderzoeken of het wenselijk is, om naast een administratie en presentatie van de financiële gegevens van het Woningbedrijf die op grond van het Bbv noodzakelijk is, ook een administratie en jaarrekening te blijven voeren op basis van de RJ645. Om aan de informatiebehoefte van de raad te kunnen blijven voldoen, is wellicht een andere wijze van rapporteren mogelijk (afzonderlijke tussentijdse cijfers, met daarin bijvoorbeeld scenarioberekeningen rondom het toekomstperspectief van het Woningbedrijf en de ontwikkeling van de bedrijfswaarde in de tijd).

Controle jaarrekening woningbedrijf
Wellicht ten overvloede vermelden wij dat wij geen accountantscontrole hebben uitgevoerd op de jaarrekening en het volkshuisvestingsverslag van het Woningbedrijf. Wij hebben kennisgenomen van deze documenten en deze als “andere informatie” beschouwd en betrokken bij de controle van de jaarstukken van de gemeente Opmeer. Hierbij hebben wij vastgesteld dat, met inachtneming van hetgeen wij hiervoor vermeld hebben, de jaarrekening en het volkshuisvestingsverslag van het Woningbedrijf verenigbaar zijn met de informatie die hieromtrent is opgenomen in de jaarrekening van de gemeente.

Europese aanbestedingen: rechtmatigheidsfouten van in totaal € 413.000 werken niet door in het rechtmatigheidsoordeel

In het kader van de rechtmatigheidscontrole is het onder meer van belang dat u tijdig vaststelt dat aanbestedingen overeenkomstig de geldende wet- en regelgeving zijn gedaan. Op grond van het normenkader zijn voor de rechtmatigheidscontrole de Europese aanbestedingen van belang.

Uit de uitgevoerde (interne) controlewerkzaamheden voor de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen zijn onrechtmatigheden vastgesteld voor een bedrag van € 413.000. Hiervan heeft een bedrag van € 364.000 betrekking op verplichtingen die in de algemene dienst zijn aangegaan en een bedrag van € 49.000 aan verplichtingen die door het Woningbedrijf zijn aangegaan.

Gelet op de omvang van dit bedrag heeft deze rechtmatigheidsfout effect op de strekking van de controleverklaring. De fouten hebben betrekking op contracten welke Europees aanbesteed hadden moeten worden, die (in voorgaande jaren) zijn aangegaan en in 2021 nog doorlopen of verlengd zijn. Wij verwijzen u ook naar ons accountantsverslag bij de jaarrekening 2020, waarin wij u aandacht vroegen voor de rechtmatige aanbesteding van contracten.

In het accountantsverslag hebben wij een aantal adviezen gegeven, welke wij hierna herhalen. De opvolging van deze adviezen is van belang om het risico op fouten te beperken in 2022 en verder. De adviezen zijn:
- Bewustwording in de gehele organisatie creëren en kennis van de EU Aanbestedingsregels te verdiepen en te verbreden bij alle budgethouders.

- Gebruik voor de opdrachtverlening altijd een startformulier, dat aansluit op de vragen die relevant zijn bij het beoordelen dat de juiste keuze wordt gemaakt, inclusief documentatie/onderbouwing. Dit moet gebeuren in de 1e lijn, door het team dat de opdracht verstrekt.
- Wij adviseren ook de controle op de spendanalyse bij de 2e lijn, inkoopadviseurs/ kwaliteitsmedewerkers inkoop, te beleggen.
- Zorg ervoor dat er altijd een reële opdrachtraming beschikbaar is.
- Voer de verbijzonderde interne controle op dit onderwerp zo spoedig mogelijk weer in 2022 uit. Ons voorstel is om de verbijzonderde interne controle over de eerste helft van 2022 in juli 2022 uit te laten voeren, het derde kwartaal 2022 in oktober 2022 en het vierde kwartaal 2022 in januari 2023.

Onzekerheden sociaal domein – prestatielevering (nog) niet vastgesteld

Het vaststellen dat de prestaties in het kader van de Wmo ZIN en Jeugdwet ZIN zijn geleverd, wordt op twee manieren vastgesteld, namelijk:

- Enerzijds via de productieverantwoordingen van de zorginstelling die zijn voorzien van een controleverklaring met goedkeurend oordeel van de accountant van de zorginstellingen. Zorginstellingen zijn op basis van het “Algemeen accountantsprotocol financiële productieverantwoording Wmo en Jeugdwet 2021” verplicht bij productieverantwoordingen boven de € 125.000 een controleverklaring van de accountant van de zorginstelling toe te voegen. De accountant stelt bij de controle onder andere vast dat de zorg is geleverd.

- Anderzijds door bij productieverantwoordingen zonder controleverklaring, of in die gevallen waar geen goedkeurende controleverklaring is verstrekt, het college van burgemeester en wethouders aanvullende controles uit te laten voeren om vast te stellen dat de prestatie zijn geleverd. Dit kan bijvoorbeeld door middels een telefonische enquête vast te stellen dat de cliënt de zorg heeft ontvangen.

Over 2021 is in totaal € 125.000 aan bestedingen in het kader van de Wmo ZIN en in totaal € 102.000 aan bestedingen in het kader van Jeugdwet ZIN (nog) niet voorzien van een productieverantwoording met (goedkeurende) controleverklaring van de accountant van de zorginstelling. Omdat het college van burgemeester en wethouders geen aanvullende controles heeft uitgevoerd in 2021 ten aanzien van deze bestedingen is er geen zekerheid verkregen dat prestaties daadwerkelijk geleverd zijn. Wij hebben daarom in totaal € 125.000 aan bestedingen in het kader van Wmo ZIN en € 102.000 aan bestedingen in het kader van Jeugdwet ZIN als onzeker aangemerkt. Deze cumulatieve onzekerheden passen binnen grenzen voor goedkeuring. Overigens geldt dat voor een deel van deze aanbieders het nog wel de verwachting is dat hiervoor op korte termijn nog zekerheid verschaft kan worden. Daarmee zijn de door ons genoemde onzekerheden maximale bedragen en zullen deze, naarmate de tijd verstrijkt, lager gaan worden.

Voor 2022 en verder adviseren wij u om na te denken hoe u de afhankelijkheid van zorginstellingen en de door hen afgegeven productieverantwoordingen met controleverklaring, kan beperken en door zelfstandig onderzoek uit te voeren de onzekerheden kan verminderen. Wij denken hierin graag met u mee.

Onzekerheden Pgb's (Wmo en Jeugdwet)

Bij de controle op de Persoonsgebonden budgetten (Pgb's) voor de Wmo en de Jeugdwet is het van belang om de rechtmatigheid van de lasten vast te stellen. Uw gemeente kent de Pgb's toe voor jeugdzorg en Wmo. De Pgb-bestedingen zijn door uw gemeente (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft een controleverklaring met beperking bij de verantwoordingen 2021 verstrekt vanwege diverse rechtmatigheidsafwijkingen. De SVB beoordeelt een deel van de bestedingen ten laste van de pgb-budgetten als onrechtmatig. Dit betekent voor uw gemeente voor de Jeugd pgb's een meest waarschijnlijke fout van € 294 en voor Wmo pgb's € 415.

De Auditdienst SVB controleert niet de prestatielevering die ten grondslag dient te liggen aan de Pgb's, omdat de SVB niet op prestatielevering toetst. Daarom dient de gemeente zelfstandig onderzoek naar de prestatielevering uit te voeren, bijvoorbeeld aan de hand van de BADO-notitie "PGB-verantwoording/controle door gemeenten" d.d. 13 maart 2018, om vast te stellen dat er daadwerkelijk prestaties aan de Pgb's ten grondslag liggen.

Uw college heeft, net als voorgaand jaar, een dergelijk onderzoek naar de prestatielevering van de Pgb's niet uitgevoerd. Op basis hiervan hebben wij de gehele massa aan Pgb's (€ 43.000) als onzeker gekwalificeerd. Dit betekent overigens niet dat wij fouten hebben geconstateerd.

Begrotingsrechtmatigheid is adequaat toegelicht in de jaarrekening

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2021, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid 2018 (welke van toepassing is op de jaarrekening 2021) van de Commissie BBV.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen op het niveau waarop de gemeenteraad de begroting autoriseert. In uw geval is dat op programmaniveau. Hierbij is over 2021 op geen van de programma's geen sprake van een overschrijding, zodat wij geen afwijking in ons rechtmatigheidsoordeel hoeven door te rekenen.

Naast overschrijdingen van lasten per programma, zijn ook op onderdelen meer baten gerealiseerd dan begroot. Over de baten rapporteren wij in deze paragraaf niet, omdat dit geen onderdeel uitmaakt van het criterium begrotingsrechtmatigheid zoals de richtlijnen voorschrijven.
De begrotingsrechtmatigheid omvat ook de overschrijdingen op investeringskredieten. Deze hebben zich in 2021 voor een totaalbedrag van € 2.300 voorgedaan. Gelet op de omvang van dit bedrag heeft deze afwijking geen impact op ons rechtmatigheidsoordeel.
Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van de begrotingsafwijkingen naar de toelichtingen die zijn opgenomen in de jaarrekening en de paragraaf “Begrotingsrechtmatigheid” welke in de toelichting op het overzicht van baten en lasten is opgenomen. Hierin is een analyse van de (begrotings-)afwijkingen en de begrotingsrechtmatigheid 2021 opgenomen.

Wet normering topinkomens (WNT)

De Wet normering topinkomens (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging over 2021 van € 209.000 niet te boven gaat. Daarnaast dienen gemeenten het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

Met ingang van boekjaar 2018 dienen ook de ontvangen vergoedingen die bij andere WNT plichtige instellingen zijn ontvangen te worden verantwoord in de WNT-verantwoording. Aangezien het voor ons niet mogelijk is de volledigheid vast te stellen van de dienstbetrekkingen en de ontvangen vergoedingen, is in de Regeling Controleprotocol WNT opgenomen dat wij de anticumulatiebepaling niet hoeven te controleren. In onze controleverklaring is dit ook als zodanig toegelicht. De naleving van de anticumulatiebepaling maakt derhalve geen onderdeel uit van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden. In 2021 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake van een overschrijding van de grensbedragen.

Bij de controle van de WNT-verantwoording 2021 stelden wij vast dat de interne controle op de opgestelde WNT-verantwoording ten opzichte van 2020 verbeterd is. Op basis van een opgestelde procesbeschrijving en een intern controlememorandum is beschreven welke werkzaamheden zijn verricht. De documentatie van deze werkzaamheden (zichtbare vastlegging van uitgevoerde controles, bijvoorbeeld door bedrag en andere informatie zichtbaar af te stemmen met brondocumentatie) kan daarbij nog aangescherpt worden. Wij adviseren u dit in 2022 op te pakken.

In het kader van de WNT attenderen wij u erop dat u de plicht heeft om uiterlijk 1 juli 2022 uw WNT-verantwoording over het kalenderjaar 2021 via internet op een algemeen toegankelijke wijze openbaar te maken. Indien op grond van andere op de

verantwoordelijke van toepassing zijnde regelgeving of een besluit een later tijdstip waarop het financieel verslaggevingsdocument openbaar moet worden gemaakt geldt, is die latere datum de uiterlijke datum van openbaarmaking.

Geen fouten en onzekerheden met betrekking tot de SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2021 onder Single information, Single audit (SiSa) vallen. Wij doen dit met een tabel, die ook opgenomen moet worden als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. In overeenstemming met de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa is de tabel leeg als er geen bevindingen zijn.

Hierna treft u deze tabel aan.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen			
A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen			
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek			
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek			
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire			
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			

G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021			
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2021			
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2021			
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2020			
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2020			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021			
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2021			
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2021			
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2021			
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2021			

G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2021			
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2021			
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2021			
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2021			
G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2020			
G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2020			
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021			
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021			
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 2			
G4	Tozo 2			
G4	Tozo 3			
G4	Tozo 3			
G4	Tozo 4			

G4	Tozo 4			
G4	Tozo 5			
G4	Tozo 5			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T			
G4A	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4A	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekerheid		
G4A	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele onrechtmatigheid		
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekerheid		

G4A	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	Fout		
G4A	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	Onzekerheid		
G4A	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4A	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekerheid		
G4A	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele onrechtmatigheid		
G4A	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4A	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekerheid		
G4A	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4A	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekerheid		
G4A	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele onrechtmatigheid		
G4A	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4A	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekerheid		
G4A	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Fout		

G4A	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Onzekerheid		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T	Fout		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T	Onzekerheid		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T	Fout		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T	Onzekerheid		
G12	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)	Fout		
G12	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)	Onzekerheid		
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022			
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022			
H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden			
H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid: goedkeurend

Wij merken op dat wij geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die groter zijn dan € 125.000 (of groter dan de rapporteringsgrens) en die, zoals voorgeschreven via de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa, gerapporteerd moeten worden.

Uitvoering M&O-beleid Tozo leidt niet tot bijzonderheden

Net als bij andere uitkeringen is het van belang dat alleen mensen die daar recht op hebben Tozo ontvangen en dat misbruik en oneigenlijk gebruik wordt tegengegaan. In de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2021 (bijlage 1) is opgenomen dat door de accountant over de opzet, het bestaan en de werking van het beleid tegen misbruik en oneigenlijk gebruik van de Tozo gerapporteerd moet worden in het verslag van bevindingen over 2021.

Uw gemeente heeft de uitvoering van de Tozo uitbesteed aan WerkSaam Westfriesland. Ten behoeve van de controle van de jaarrekening van uw gemeente hebben wij vastgesteld dat WerkSaam Westfriesland een M&O-beleid heeft vastgesteld waarin getroffen interne-beheersmaatregelen, zoals onder meer controles achteraf en de wijze waarop gebruik wordt gemaakt van het Inlichtingenbureau, zijn opgenomen.

Op basis van afspraken die u met WerkSaam gemaakt heeft voor de uitvoering van de Tozo, is het hiervoor genoemde beleid ook voor uw gemeente van toepassing. Er is vastgesteld dat WerkSaam Westfriesland het M&O-beleid heeft nageleefd, waarmee is voldaan aan deze kwalitatieve vereiste.

Borg de ondertekening van besluiten in het sociaal domein

In het afgelopen jaar heeft u, mede als gevolg van de coronapandemie, de overstap gemaakt naar het digitaal ondertekenen en versturen van besluiten in het sociaal domein. Bij de controle is vastgesteld dat in een beperkt aantal gevallen een besluit niet (digitaal) was ondertekend. Omdat uitsluitend consulenten de bevoegdheid hebben om besluiten te kunnen maken en ook zij de enige medewerkers zijn die toegang hebben tot de applicatie waarin de besluiten worden gemaakt (I-Samenleving) acht het college de kans op fouten nihil.

Wij adviseren erop toe te zien dat besluiten pas verstuurd worden, wanneer deze (digitaal) ondertekend zijn.

Documenteer de controle op de identificatie van cliënten WMO en Jeugd

Het uitvoeren van een verplichte identificatie met een identificatiebewijs (geldig reisdocument of rijbewijs) bij intakegesprekken is onderdeel van het proces, zoals u deze heeft ingericht voor het Sociaal Domein. Er vindt echter niet altijd een vastlegging plaats van deze waarneming in het dossier. Wanneer een vastlegging ontbreekt, is achteraf niet vast te stellen of deze controle daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. Deze controle is wel een vereiste vanuit de wetgever (Wet op de identificatieplicht) en maakt het documenteren van het identificatiebewijs in het cliëntdossier noodzakelijk. Dit betekent dat sprake is van een “formele onrechtmatigheid”, die wij moeten rapporteren.

Een vastlegging dat de controle heeft plaatsgevonden kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de laatste vier tekens van het identificatiebewijs en de datum van afgifte als unieke kenmerken vast te leggen. Wij adviseren u om uw proces hierop aan te passen.

4. Interne beheersing

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

4. Interne beheersing

Kernboodschappen interim-controle 2021

Naar aanleiding van de interim-controle hebben wij op 14 maart 2022 een managementletter uitgebracht. Voor een nadere duiding van onze opmerkingen en aanbevelingen uit de managementletter 2021erwijzen wij daarnaar. Hieronder hebben wij de managementsamenvatting uit de managementletter opgenomen.

Managementsamenvatting

Uw interne beheersing

- De aandacht voor de interne beheersing (eigenaarschap bij het actualiseren van processen, uitvoeren risicoanalyses en interne controles) is nog geen "gemeengoed". Momenteel wordt (achteraf) nog veel afgevangen door de Verbijzonderde Interne Controle (VIC; controller/adviseur financiën). De taak- en rolverdeling tussen de 1e, 2e en 3e lijn heeft aandacht (nodig).
- Stel een frauderisicoanalyse op, actualiseer deze vervolgens regelmatig en bespreek deze met de commissie Bestuurlijke Zaken en Verantwoording (BZV).
- De sturing op de opvolging van bevindingen naar aanleiding van interne en externe controles in verbeterd en draagt daarmee bij aan de kwaliteitsverbetering van de bedrijfsvoering. Eén integrale rapportage, het expliciet verantwoordelijk maken van een medewerker en het regelmatig bespreken van de status in het MT en commissie BZV zijn verdere verbetermogelijkheden.

Status rechtmatigheidsverantwoording

- De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is voorlopig uitgesteld naar 2022.
- Recent heeft de commissie BBV de Kadernota rechtmatigheid 2022 uitgebracht. Hierin is belangrijke informatie (waaronder stellige uitspraken) opgenomen die ondersteunend kunnen zijn aan het verder vormgeven aan de invulling van de rol van verschillende actoren binnen uw gemeente.
- Op basis van interne controles zal het college informatie verzamelen om de rechtmatigheidsverantwoording op te stellen. Bij de interne controle is het van belang goed onderscheid te maken tussen getrouwheidscontroles en rechtmatigheidscontroles. Uitsluitend de bevindingen uit rechtmatigheids-controles moeten worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Overige bevindingen zijn relevant voor uw eigen beeld over de getrouwheid van het gevoerde financieel beheer.
- Stel een Intern Controleplan op, draag dit breed uit en voer werkzaamheden overeenkomstig uw planning uit.

Procesbevindingen

- De interne controle op de juiste en volledige verwerking van berekeningsvariabelen in de Algemene Uitkering en op mutaties in het belastingproces zijn niet zichtbaar. Laat u informeren over de kwaliteit van de IT-omgeving ten aanzien van de onderdelen waar u afhankelijk bent van gemeente Medemblik en DeSom.
- Het vaststellen en documenteren van de prestatielevering blijft een aandachtspunt. Een nog op te stellen beleid hieromtrent kan u daarbij verder helpen.

Aandachtspunten voor de jaarrekening

- Valideer de voorziening dubieuze debiteuren. Deze wordt nu "dynamisch" bepaald. Een statische toets is noodzakelijk.
- Houd rekening met mogelijke prijsstijgingen (aannemers en grondstoffen) in de markt bij de waardering van grondexploitaties en voorzieningen (inschatten waarde toekomstige kosten).
- Bij de interne controle op de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen zijn mogelijke afwijkingen geconstateerd. Zorg ervoor dat de interne werkzaamheden (controle laatste periode 2021 Algemene Dienst en controle geheel 2021 Woningbedrijf) zo snel mogelijk worden afgerond en deel de uitkomsten intern en met accountant.
- Het BBV is niet ingrijpend gewijzigd voor de jaarrekening 2021. Een aandachtspunt is wel de toelichting Schatkistbankieren, waar sprake is van wijzigingen.

Rechtmatigheids-verantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording 2021

In de meicirculaire 2018 heeft het ministerie van BZK aangegeven dat met ingang van het boekjaar 2021 het college van burgemeester en wethouders zelf een rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening moet afgeven. Tot en met de jaarrekening 2021 geeft de accountant bij de jaarrekening van uw gemeente een controleverklaring af, met daarin een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid. Dat tweede oordeel, over de rechtmatigheid, verdwijnt naar verwachting vanaf de jaarrekening 2021.

Het ministerie van BZK heeft via de nieuwsbrief IBI (nummer 103, juni 2021) aangegeven dat de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording uitgesteld wordt tot in ieder geval de jaarrekening 2022. Dit betekent dat vanaf dan onze controleverklaring alleen een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening (inclusief de rechtmatigheidsverantwoording die door het college in de jaarrekening wordt opgenomen) bevat.

In onze managementletter zijn wij ingegaan op wat dit allemaal voor uw gemeente betekent. De belangrijkste punten hebben wij hierna samengevat en, waar noodzakelijk, aangevuld met recente ontwikkelingen:

- Vanaf het boekjaar 2022 moet het college van burgemeester en wethouders zichzelf over rechtmatigheid verantwoorden. In de jaarrekening dient daartoe de rechtmatigheidsverantwoording te worden opgenomen. In de paragraaf bedrijfsvoering kan een uitgebreidere toelichting op rechtmatigheidsbevindingen door het college worden gegeven:
    - Voor de rechtmatigheidsverantwoording heeft de commissie BBV een model tekst ontwikkeld. Met dit verplichte model moet het college zich verantwoorden over de rechtmatigheid, eventuele afwijkingen en onduidelijkheden. Relevant hiervoor is de “verantwoordingsgrens”. Dit is het bedrag, dat ligt tussen 0% en 3% van de lasten, inclusief toevoegingen aan reserves, waarboven afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden gerapporteerd door het college van burgemeester en wethouders. Fouten en onduidelijkheden (zie verderop in dit onderdeel) worden niet bij elkaar opgeteld.
    - In de paragraaf Bedrijfsvoering moet vervolgens een toelichting worden gegeven op de afwijkingen en de maatregelen die het college van burgemeester en wethouders neemt om deze in de toekomst te voorkomen. Een rapporteringsgrens kan gebruikt worden om geconstateerde fouten die onder de verantwoordingsgrens vallen toch inzichtelijk te maken voor de gemeenteraad. De gemeenteraad zou bijvoorbeeld kunnen bepalen dat deze afwijkingen door het college van burgemeester en wethouders moeten worden vermeld in de paragraaf Bedrijfsvoering. Door deze laatste afwijkingen in de paragraaf Bedrijfsvoering te rapporteren, informeert u de gemeenteraad over de kwaliteit van de interne beheersing en de uitkomsten daarvan. Meer hierover kunt u ook lezen in de Notitie Paragraaf bedrijfsvoering (augustus 2021) van de Commissie BBV.

- Een belangrijke wijziging met betrekking tot het normenkader is dat vanaf boekjaar 2022, wanneer de wetswijziging wordt aangenomen, het normenkader expliciet door de raad moet worden vastgesteld. Wij adviseren u daar rekening mee te houden.

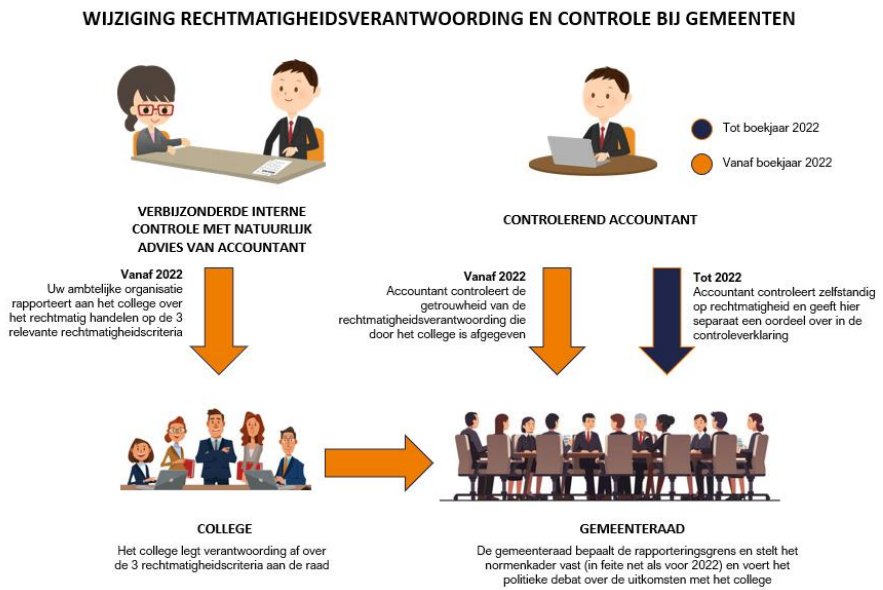
- De Commissie BBV heeft inmiddels de herziene kadernota uitgebracht (Kadernota rechtmatigheid 2022), waarin zij haar visie geeft over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording. Het doel is uiteindelijk dat uw gemeente zelfstandig de in de Kadernota rechtmatigheid 2022 benoemde rechtmatigheidscriteria (het begrotingscriterium, het M&O-criterium en het voorwaardencriterium) afdekt. De Kadernota rechtmatigheid 2022 is daarmee vooral een belangrijk document voor de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders geworden. In paragraaf 1.4 van de kadernota is een tiental stellige uitspraken gedaan en zijn zeven aanbevelingen gedaan. Deze worden in de kadernota verder uitgewerkt. Deze stellige uitspraken en aanbevelingen kunnen u helpen bij de verdere implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording binnen uw gemeente. Een aantal van deze stellige uitspraken en aanbevelingen willen wij graag onder de aandacht brengen:

    - De kadernota 2022 introduceert het begrip ‘onduidelijkheden’. Dit begrip geeft aan dat er situaties zijn waarin het ook voor het college van burgemeester en wethouders niet duidelijk is of er rechtmatig gehandeld is. Deze moeten dan worden toegelicht en worden gewogen door het college van burgemeester en wethouders.
    - In de kadernota wordt ook ingegaan op de toepassing van tolerantiegrenzen, afwijkingen en de weging hiervan. Deze begrippen zijn vooral van belang voor uw intern controleplan.
    - De commissie adviseert ook fraude door eigen medewerkers toe te lichten in de paragraaf Bedrijfsvoering. Hierover heeft de Commissie BBV in de Notitie Paragraaf bedrijfsvoering (augustus 2021) meer geschreven.
    - De invoering betekent eveneens dat de verordeningen 212, 213 en het normenkader moeten worden geactualiseerd. Ook moeten afspraken worden gemaakt of herzien met de accountant. Hierbij moet u vooral denken aan de scope van de interne controle (getrouwheid versus rechtmatigheid), de documentatie van de uitgevoerde interne controles en de planning van de interne controle. U beschikt over een Intern Controleplan 2021-2024. Hiervan moet jaarlijks beoordeeld worden of deze geactualiseerd moet worden. Het intern controleplan, de daaraan gekoppelde risicoanalyse en de tijdige uitvoering van de geplande interne controles, zijn belangrijke randvoorwaarden om in 2023 een rechtmatigheidsverantwoording op te kunnen stellen met betrekking tot boekjaar 2022.
    - Bij aan derden uitbestede werkzaamheden is het belangrijk als gemeente zelf zekerheid te krijgen over de rechtmatigheid. De wijze waarop dat kan is in de kadernota uitgewerkt. Uw gemeente heeft overigens in dit verband geen werkzaamheden aan derden uitbesteed.

    Wij adviseren u overigens om (voor zover u dit nog niet heeft gedaan) kennis te nemen van de Kadernota rechtmatigheid 2022. Deze kadernota kan ondersteunend zijn aan het verder vormgeven aan de invulling van de rol van verschillende actoren binnen uw gemeente.

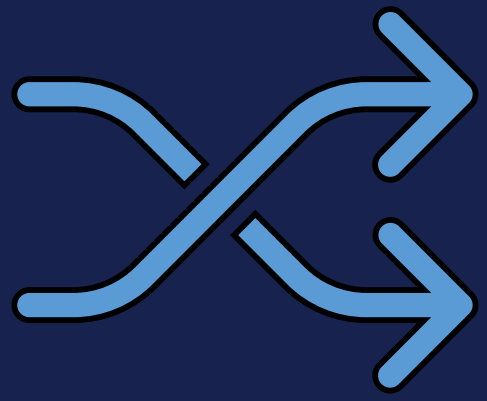
Wij zien de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording als een uitgelezen kans om de interne beheersing op een nog hoger niveau te krijgen. Hierna hebben wij de wijzigingen samengevat en gevisualiseerd.

Een goede onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording is ons gedeeld belang. De accountant moet straks immers verklaren dat de door het college van burgemeester en wethouders afgegeven rechtmatigheidsverantwoording getrouw is. Wij zijn als uw accountant dus in belangrijke mate afhankelijk van de (interne controle) werkzaamheden van het college van burgemeester en wethouders. Uiteraard maken wij hier graag gebruik van en willen wij graag samen blijven optrekken om tot een goede invulling van de rechtmatigheidsverantwoording te komen. De jaarlijkse beoordeling van het intern controleplan van het college van burgemeester en wethouders, de door haar uitgevoerde risicoanalyse en de beoogde interne controle aanpak zullen wij diepgaand met elkaar bespreken. Een belangrijke verandering ten opzichte van voorgaande jaren is, dat wij dit voortaan vooral vroegtijdig, meer concreet in het eerste of tweede kwartaal willen doen. Het doel is uiteindelijk dat uw gemeente geheel zelfstandig de 3 rechtmatigheidscriteria, begrotingscriterium, M&O-criterium en voorwaardencriterium, afdekt en dat wij door goede afspraken aan de voorkant kunnen volstaan met een marginale review achteraf. Dan is het in onze optiek logisch dat wij vroeg in het jaar met elkaar in gesprek zijn. De manier waarop u nu de interne controle uitvoert, biedt hiervoor een goede basis. Wij adviseren u de noodzakelijk vervolgstappen te zetten. In dit kader hebben wij eerder de volgende elementen benoemd: besluitvorming bestuur (verantwoordingsgrens, rapporteringsgrens, tolerantie en normenkader) voorbereiden; uitwerking rechtmatigheidscriteria, in kaart brengen relevante wet- en regelgeving, uitvoeren risicoanalyse (wat kan er misgaan en wat is de impact hiervan), relevante beheersmaatregelen identificeren en het bepalen van gegevensgerichte detailcontroles (afdekken restrisico) en opstellen van werkprogramma's waar nodig.

5. Overige aangelegenheden

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

5.Overige aangelegenheden

Geen meningsverschil met het college van burgemeester en wethouders

Er zijn geen meningsverschillen met het college van burgemeester en wethouders geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het college en de medewerkers van uw gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bevestigingen van het college van burgemeester en wethouders ontvangen

Wij hebben namens het college van burgemeester en wethouders een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met het niet-naleven van wet- en regelgeving met uitzondering van de bevindingen die elders in het rapport zijn opgenomen ten aanzien van EU-aanbestedingen.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

Geen aanwijzingen van fraude

In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het financieel management en de directie van de gemeente Opmeer, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management en directie hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.

Hoewel wij op grond van de controle- en overige standaarden een kritische houding moeten hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2021 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van materiële fraude.

Wij hebben het college vorig jaar geadviseerd om, als onderdeel van haar verantwoordelijkheid hierin, een frauderisicoanalyse op te stellen, deze regelmatig te actualiseren en ook te bespreken met de commissie BZV. Daarbij hebben wij ook handvatten gegeven hoe dit vormgegeven zou kunnen worden.

Het college heeft dit advies vooralsnog niet overgenomen. Wij willen benadrukken dat het desondanks van belang is en blijft dat het college regelmatig (minimaal eens per jaar) met de raad (bijvoorbeeld via de commissie BZV) een gesprek over frauderisico's voert. Dit is nodig om de raad te ondersteunen in haar toezichthoudende functie. Daarvan is immers een onderdeel dat de raad vast kan stellen dat het college conform de verordening 212 een toereikende interne beheersing heeft opgezet om (fraude) risico's te ondervangen. Een (actuele) frauderisicoanalyse kan ons inziens een sterk hulpmiddel zijn om de frauderisico's te monitoren en periodiek te evalueren of de interne beheersmaatregelen nog voldoende effectief zijn om frauderisico's naar een (door u gedefinieerd) acceptabel en door u geaccepteerd niveau te verlagen.

Verplichte rapportering door accountants over fraude en continuïteit in de controleverklaring

Op 13 september 2021 publiceerde de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants ("NBA") een consultatiedocument waarin werd voorgesteld dat accountants verplicht worden om altijd in aparte secties over fraude en continuïteit te rapporteren in de controleverklaring.

Frauderapportage

Fraude kan een groot effect hebben op de reputatie van organisaties en kan tot grote financiële schade leiden. Het is daarom zowel in uw belang als dat van al uw belanghebbenden, dat in het jaarverslag (paragraaf bedrijfsvoering) expliciet aandacht wordt besteed aan het beheersen van frauderisico's. Van u (zowel de raad als het college) wordt daarom verwacht dat u frauderisico's in kaart brengt en adequate maatregelen neemt om deze te beheersen. Omdat bij fraude sprake is van bewust handelen van personeel of management, is een goede frauderisicoanalyse ook in uw belang, ter voorkoming van daadwerkelijke fraude.

Wanneer u vervolgens informatie geeft over de wijze van beheersing (bijvoorbeeld in het jaarverslag) en indien van toepassing over vermoedens van fraude, over onderzoek dat is verricht en over maatregelen om herhaling te voorkomen – voor zover deze informatie openbaar is –, draagt dit bij aan het vertrouwen van belanghebbenden in uw gemeente.

De door u zelf uitgevoerde frauderisicoanalyse vormt voor controlerend accountants het startpunt van hun werkzaamheden ten aanzien van frauderisco's. Met het oog op de voor boekjaar 2022 ingaande rapportageverplichting voor accountants, waardoor wij

in onze verklaring gaan rapporteren over fraude, zullen wij in 2022 nog nadrukkelijker het gesprek met u (raad en college) willen aangaan over dit onderwerp. Tijdens de controle zullen wij dan met u spreken over:

- de frauderisicoanalyse van de organisatie en de organisatie specifieke frauderisico's;
- de evaluatie van frauderisico's die voor de controle het meest van belang zijn; en
- eventuele fraude incidenten en de bijbehorende opvolging.

Vanaf 2022 zullen wij ook met u bespreken wat er in de controleverklaring gerapporteerd zal worden, en hoe verwezen zal worden naar de door u beschreven risicoanalyse in het jaarverslag. Door spoedig met elkaar in gesprek te gaan over frauderisicofactoren, eerder geïdentificeerde frauderisico's en de rapportage daarover door de accountant, bent u beter in staat om relevante risico's te onderkennen en uw interne beheersing daarop aan te passen of effectiever te maken.

Rapportage over continuïteit

Meer aandacht van de accountant voor continuïteitsrisico's leidt er mogelijk toe dat organisaties vaker stilstaan bij hun continuïteitsveronderstelling, hierop acteren en er (uitgebreider) over rapporteren in het jaarverslag. Voor een gemeente zijn continuïteitsrisico's wellicht minder groot. De accountant kan hierop steunen en in de verklaring verwijzen naar de desbetreffende passages. Als sprake is van continuïteitsrisico's, bent u verantwoordelijk voor het maken van een gedetailleerde beoordeling in hoeverre de organisatie haar continuïteit kan handhaven, inclusief bijvoorbeeld een kasstroomprognose. De accountant beoordeelt deze plannen en maatregelen en evalueert de prognoses. Vanaf boekjaar 2022 zullen wij ook gaan rapporteren over deze werkzaamheden. Het tijdig bespreken van continuïteitsrisico's, de daaraan gerelateerde maatregelen en toelichtingen in de jaarrekening en controleverklaring, dragen bij aan de effectiviteit van de jaarrekeningcontrole. Als bijeffect zal ook de informatiewaarde van de jaarrekening en de controleverklaring voor gebruikers van uw jaarrekening toenemen.

Wat betekent dit voor u?

De mate van detail en de omvang van de rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring hangen onder meer af van de onderkende risico's, de omvang en aard van de organisatie alsmede de bevindingen naar aanleiding van de werkzaamheden. Dit betekent dat naarmate de vermoedens en signalen van fraude duidelijker of de mate van continuïteitsrisico's groter zijn, de toelichting bij de jaarrekening en de tekst in de desbetreffende paragrafen in de controleverklaring uitgebreider zullen zijn. Indien er weinig aan de hand is, zal de rapportage korter kunnen zijn.

Wij adviseren u daarom nadrukkelijke dan dat dit in het verleden het geval was, nadrukkelijker stil te staan bij mogelijk fraude- en continuïteitsrisico's en daarover ook te (laten) rapporteren in uw P&C-documenten.

Bevestiging onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met Nederlandse wet- en regelgeving, waaronder de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het college en de gemeenteraad.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Opmeer in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Publieke Sector Accountants beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Publieke Sector Accountants.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Publieke Sector Accountants wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Wij zullen dan ook overwegen de gemeenteraad te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen. Wij merken op dat er in het kader van onze controleopdracht geen sprake is geweest van een dergelijke bedreiging.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Publieke Sector Accountants, haar partners en haar medewerkers en de gemeente Opmeer, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Publieke Sector Accountants, een bestuurder of interne toezichthouder van Publieke Sector Accountants of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente Opmeer of een bij de gemeente Opmeer betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels. Wij zijn van mening dat de verstrekte en ontvangen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid gepast zijn en derhalve niet tot een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht hebben geleid. Volledigheidshalve merken wij op dat wij geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid hebben verstrekt/ontvangen die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben.

Aanvullende dienstverlening

Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening
Controle financiële verantwoording Heerenweide 2021

Conclusie onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de ‘Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)’ en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen Publieke Sector Accountants ingebed. Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Opmeer in 2021 voldoende is gewaarborgd.

Controleverschillen

Aard van de fouten en onzekerheden (x € 1.000)	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Fouten		
Afwijkingen Europese aanbestedingsregels	413.000	N.v.t.
Totaal fouten	**413.000**	**N.v.t.**
Onzekerheden PGB Jeugd en WMO	43.000	43.000
Onzekerheden verstrekkingen Jeugd en WMO	227.000	227.0000
Totaal onzekerheden	**270.000**	**270.000**

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college bevestigt dat de niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Daarnaast is in de jaarrekening een aantal correcties doorgevoerd naar aanleiding van onze controle. Uw organisatie beschikt over een overzicht van deze correcties.

Inzicht in onze tijdsbesteding

In het rapport “In het publieke belang” van de NBA, de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountant, zijn maatregelen opgenomen die de kwaliteit en onafhankelijkheid van de controlerend accountant moeten waarborgen of verbeteren. Op basis van één van de maatregelen rapporteren wij de bestede uren van onze controlewerkzaamheden aan u. Hieronder treft u de opgave van onze tijdsbesteding aan, inclusief een inschatting van nog te besteden uren voor de afronding van de jaarrekeningcontrole (waaronder het voeren van besprekingen en het archiveren van ons dossier).

	Uren geraamd	Uren besteed
Tekenend accountant	80	92
Overige teamleden	388	448

Het hogere aantal bestede uren wordt voor een belangrijk deel verklaard doordat het aantal SiSa-regelingen, waarover u met de jaarrekening 2021 verantwoording moet afleggen, significant is gestegen. Met onze brief van 25 januari 2022 hebben wij u daarover geïnformeerd. In de “geraamde tijdsbesteding” zijn hiervoor geen uren geraamd.

Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor de gemeenteraad en het college en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS